

TOVĂRĂȘIA

Foaie economică, care cuprinde tot felul de povețe despre formarea și conducerea tovărășiilor economice.
Foaia oficioasă a „Reuniunii proprietarilor de vite din Orăștie”, care face asigurarea vitelor.
— Sfaturi pentru agricultură, meserii și negoț, și îndrumări pentru valorizarea produselor economice —

Adaus economic la „LIBERTATEA”.

Apare tot a doua săptămână, Joia.

Intomită de VAS. C. OSVADĂ

După alegeri.

Sfârșitul neașteptat al alegerilor pentru dieta țării — a pornit povoiul discuțiilor în toate gazetele și pe toate drumurile țării.

Aceste discuții sunt din cale afară pătimase, după cum din cale afară au fost pătimase, după cum din cale afară au fost de cu «foc și cu bani» și alegerile.

În vreme ce aceste discuții lămuresc ori încălesc partea politică a alegerilor, noi ne silim să străbatem partea economică a acestor trimiteri în dieta țării. Căci credința noastră este că fericirea unei țări nu o poate îndruma decât o sinceră preocupare de interesele economice atât a singurativilor cât mai ales a masselor populației.

Dat fiind că omul poartă cu drag sarcinile pentru susținerea statutului numai până când e încredințat că statul își poate da toate favorurile viețuirii în tovărășie — în primul rând conducerea acestui stat e chemată să îndrume țara pe cele mai rodnice cărări prin cele mai iscusite și altruiste mijloace.

Conducerea țării ar fi să fie după legea constituției în mâinile deputaților din dieta țării, care la rândul lor arată guvernului și tuturor slujbașilor din stat cum au să lucreze, ca binele țării să fie cât mai bine cheazăuit.

Această mare și frumoasă îndatorire fiind pusă în mâinile deputaților — ar trebui să fim ca toții încredințați de marea însămnătate a votării, prin care cu voia noastră ne alegem pe încredințatul nostru, care să ajute la chivernisirea țării formată și ținută de noi toți — săraci și bogați de ori-ce neam și de ori-ce lege!

În învălmășeala luptei de alegere care la noi să face cu steaguri și cu beuturi, cu vorbiri cortesești și cu puterea banului și a baionetelor

— uităm de-abinele de însămnătatea mare a chemării noastre de alegător.

Când știm că în urma acestei uitări în dieta țării au ajuns mai numai deputați — slujitori, care ei ne-au plătit să-și lăsăm să ne slujească — ce bine așteptăm dela aceste alegeri?

La aceste alegeri au reușit la putere acea parte a țării — mică în număr, dar mare în avere, căreia i-au plăcut stările de până acum.

Noi cu toții știm că marile masse a populației, fie unguri, fie români, fie de ori-care alt neam — nu ne-am simțit bine, am simțit amar și îndesat că în starea de lucruri de până aci nu ne putem afla îndestulirea.

E firesc dar că până când vor fi la putere oameni care să simt bine în starea aceasta de lucruri, în care noi grosul populației nu ne putem simți bine — înaintarea acestei țări e stînjinită.

Și cei dela putere își dau poate seama de aceste neajunsuri și de aceea cu toată puterea cearcă să abată privirile țării dela adevăratele trebuințe provocând certe și discuții pătimase, când pe tema dreptului public (vamă, bancă, armată și altele) când mai ales pe tema naționalităților.

Adevărata lor preocupare însă sunt propriile lor interese economice.

De bună seamă că țara întreagă cu miile ei de mizerii cu mai multă îndreptățire cere ca dieta țării să se cuprindă cu trebile economice a țării întregi.

Dela dieta acum și așa alcătuită — cu greu poate să nădăjduiască cineva că aceia care o alcătuiesc în majoritate, să vor opinti prea mult pentru adevăratele interese economice a țării întregi.

Iată de ce și sub raportul economic — alegerile de acum nu pot dumeri pe nime.

În fața faptului împlinit datorința noastră este ca să muncim și să lucrăm cu puteri și mai unite, cu stră-

duință și mai mare pentru înaintarea economică mai ales prin organizare și prin tovărășii.

Când munca aceasta a masselor va fi impunătoare vrînd ne-vrînd și stăpînirea țării va trebui să-și schimbe sistemul.

Dela noi atîrnă dar ca în curînd să putem întrezări dimineața unor zile mai bune și mai îndestulite.

DELA

„Reuniunea proprietarilor de vite” din Orăștie — Szászváros.

Cancelaria centrală dela Orăștie a Reuniunii noastre primește zilnic înscrieri noi de membrii, care își asigură vitele lor.

Întru cît aceste înscrieri să vor continua în această măsură, în curînd o să putem începe lucrările pentru formarea de noi grupe în centrele în jurul cărora să fac mai multe asigurări.

Dela înactivarea Reuniunii, 8 Mai st. n. 1910 până azi la 5 Iunie 1910 — s'au întîmplat următoarele cazuri de pagubă:

1. Membrului Maria G. Secașiu din Răhău i-s'a îmbolnăvit un bou, pe care comitetul din comună ca să scape ceea ce era de preț, a hotărît să-l taie. Boul a fost asigurat pe 200 cor. și în chipul acesta după rînduiala Reuniunii despăgubirea a fost la olaltă de 160 de cor.

2. Membrului Tănase Becicheri din Teiuș i-a murit de boală de splină o vacă asigurată pe 200 cor. Reuniunea a plătit și pentru paguba aceasta 160 cor.

3. Membrului Teodor Muntean din Teiuș i-a murit un vițel de 10 luni. După ce s'a tras prețul pielii, pe care Reuniunea a pierdut-o din lipsa de grije a proprietarului, i-s'a dat despăgubirea de 36 cor.

4. Membrului George Vasiiu din Romos i-a murit un junc asigurat pe 100 cor. Pielea s'a vîndut cu 9 cor., iar restul până la suma de despăgubire de 80 cor. la întregit Reuniunea.

5. Membrului Petru Pop din Spini i-a murit de boală de splină un junc asigurat pe 200 cor. Reuniunea a plătit și pentru paguba aceasta 160 cor.

6. Membrului Antonie Roșu din comuna Turdaș i-a murit de armurare un junc asigurat pe 200 cor. Reuniunea a vîndut pielea iar restul până la 160 cor. la plătit ca despăgubire.

7. Membrului Turcean Adam din Gura-Dobrii i-s'a bolnăvit un bou asigurat pe 170 cor. de boală de păduri. La sfatul medicului veterinar de acolo comitetul a hotărît tăierea. Carnea și pielea s'au vîndut cu 120 cor., iar restul la dat Reuniunea.

8. Membrului Nicolae Baciu a Saveti din Vinerea i-s'a schilăvit o vacă asigurată pe 200 cor. Comitetul local a licitat carnea și pielea și a încasat din acestea 64 cor. iar restul la întregit Reuniunea.

Peste tot în timp de 4 săptămîni Reuniunea noastră a plătit 8 pagube cu suma de 770 coroane.

Pentru acoperirea acestor pagube Direcțiunea Centrală a Reuniunii a rînduit numai 4 încasări. În loc dar de 8 cazuri de pagubă, Reuniunea ținînd seamă de împrejuraerea că e alcătuită pentru ajutoarea împrumutată și nu pentru speculă, ca să nu îngreune prea mult pe membrii săi a rînduit încasările numai pentru 4 cazuri din care a acoperit toate cele 8 cazuri de pagubă. Această procedură întru cît va fi cu putință să va urma și în viitor pentru-că cu toți să vedem dela început că Reuniunea noastră e o reuniune de binefacere și de păstrare a avutului nostru.

Cine va mai sta la îndoială să între în șirul membrilor Reuniunii noastre acela nu-și înțelege nici interesele lui nici binele neamului.

* * *

Ca să putem acoperi pagubele și celelalte cheltueli mari, ce le avem: *Provocăm prin aceasta pe toți membrii Reuniunii noastre, ori unde ar locui să plătească cei-ce sunt constituiți la comitetul lor local, ceilalți la cassa Reuniunii în Orăștie—Szászváros, taxa pentru 4 cazuri (de 4 ori cîte 4 fileri pentru fiecare 100 cor. asigurată.*

Cei cari au plătit cele 2 cazuri rute mai înainte — mai au acum de plată numai 2 cazuri — așa ca în total până acum fiecare membru să aibă plătit 5 cazuri (unul dela înscriere, cele 2 cerute mai înainte și 2 de acum).

*

În înțelesul §-lui 21. litera f. din condițiunile de asigurare, cari nu au plătit taxele și sumele cu cari dătoresc Reuniunii, pierd în dreptățile la despăgubire.

* *

Fiecare membru poate să plătească înainte ajutorul pentru mai multe cazuri de pagubă, ori o sumă anumită din care să se detragă ajutorul pentru mai multe pagube.

* *

Taxele de asigurare sunt:

1. La înțrarea ca membru:

a) o taxă de înscriere de cîte 1 coroană pînă la fiecare una mii coroane ce asigură;

d) cîte una coroană pentru fiecare quotă (acție) semnată, ca înțtia rată din ea;

c) taxa unui caz de pagubă.

2. In decursul asigurării:

Membrii asigurați numai atunci plătesc taxe de asigurare, cînd s'a întimplat caz de pagubă în lăuntru grupelor (cercului) de care s'întin.

Abatere dela asta e numai pe timp de epidemii (boale ce bîntue greu în alte grupe), cînd mai multe grupe ori întregă Reuniunea s'întopește într'una (și ajută cu toții grupelor cu boala, deși cu părți mai mici ca de regulă).

§. 10.

Taxa de asigurare s'întplătește după suta din valoarea asigurată și nu după capetele de vite.

Mărimea taxei s'întplătește după mărimea grupei.

Ca temei de socoată s'întia:

4 (patru) fileri după 100 coroane de valoare de vite asigurate, — cînd valoarea tuturor vitelor aparținătoare grupei, s'înt urcă la suma de 1 milion coroane.

Cînd suma valorii vitelor din o grupă nu dă 1 milion coroane — taxa de 4 fileri s'înt multiplică în asemănarea scăderii sumei asigurate în grupă, față de grupa cu valori de 1 milion cor.

(De pildă! dacă grupa e numai de o jumătate de milion (de 500 mii cor.) s'înt plătesc 8 fileri după suta de cor.; dacă e numai pe 250 mii cor.; s'înt plătesc 16 fileri și așa mai departe).

Cadastru și Dări.

Cele mai multe procese, cele mai dese certe s'înt nasc în satele noastre pentru averea de pămînt, din treburi de moșie. Ori-că eu am tăiat o brează din pămîntul altuia, ori-că altul a cosit fînățul vecinului, ori-că peste tot nu știm să ne împărțim moșioara cumpărată ori moștenită dela părinți.

Cînd ajungem la neînțelegeri gîndul cel întliu este să fugim la judecătorie ori să ne „luăm avocat“ — să ne limpezească lucrul. Limpezirea asta însă e cu multă cheltuială și nu arare-ori aceste cheltuieli întrec prețul pămîntului cu pricina. Aproape toate aceste alergări și cheltuieli ni-le putem cruța — dacă vom cunoaște cadastrul ce s'înt află la fiecare notar pentru fie-care comună.

Anume:

Despre fiecare brează de pămînt, fie lucrat, fie nelucrat, fie arător ori pădure — ce s'înt află în țara aceasta, s'înt poartă socoteală. Statul prin slujbașii săi și prin cheltuiala țării a luat în seamă întreg pămîntul, purtînd despre această avere cărți în rînduială.

Aceste cărți de evidență — toate laolaltă formează cadastrul (cadastrul, parțelariu, ungurește: „Kataszter“ nemțeste: „Lagerbuch“).

Cadastrul este dar: inventarul tuturor parcelor de pămînt, aflător pe întreg cuprînsul țării, făcut însă pentru fiecare comună separat (deschilinit).

Cadastrul e împărțit în chipul următor:

În rubrica primă s'înt află scris numărul curent al parcelor începînd dela Nr. 1 — pîn' la cea din urmă;

rubrica a 2-a cuprinde dricul, adică numirea unei părți din hotar d. e. intravilan, (casa, curtea și grădina — așezată în sat). „Între Văi“, „La Rîpe“, „Între Țoanghelă“, „Pe Părăul Țapului“ etc. etc.

Intravilanul e indus în cele mai multe cadastre ungurește cu cuvîntul „Belsőség“, celelalte părți ale hotarului (dricuri) s'înt induse cu numirea adevărată primită de popor.

În rubrica următoare aflăm numele proprietarului locuința și Nr. casei.

Urmează clasa pămîntului, și felul de cultură a pămîntului (arător fînăț, pășune, pădure) apoi mărimea (teritorul) parțelei și în urmă venitul curat (cadastral) indus după fiecare parțea.

Cadastrul esplicat în chipul de mai sus s'a făcut cînd s'a măsurat și clasificat pămîntul și cînd s'a statorit venitul curat al pămîntului din partea comisiunii trimisă pentru scopul acesta. În comunele unde s'a comasat pămîntul odată cu comasarea s'a pregătit cadastrul din nou, tot în felul de sus.

Cadastrul s'a făcut în următorul chip:

După măsurarea pămîntului s'a deschis cartea numită cadastru (partecelar) și s'a început indicarea parțelilor în modul următor:

S'a început inducerea dela un capăt al comunei, anume la cea dintîi casă a cărei curte (ocol) a primit Nr. 1 — așa numit Nr. topografic (Nr. pămîntului catastral) s'a scris apoi prădina curții primînd Nr. 2.

De-aci s'a trecut la cel mai aproape vecin a cărei curte a primit Nr. topografic 3, iar grădina Nr. 4, și asta așa a mers rînd pe rînd, dela vecin la vecin, pînă s'au indus toate curțile, (heiturile), respective parțelele aparținătoare la casă și grădină în sat.

Isprăvindu-să inducerea parțelilor din comună, avem în cadastru — după cum e și comuna de mare — Nrii tipografici d. es. dela 1—600.

Partea aceasta e așa numită „Intravilan“.

Urmează inducerea la dricul (parțea de hotar) cel mai apropiat de sat, de es. „După grădini“ și în felul acesta s'înt continuă de Nr. 601 pîn' s'înt gată toate parțelele de „după Grădini“ așa că dacă în acest dric s'înt află 100 de parțele s'înt isprăvește cu Nr. 701.

Vin apoi tot alte și alte dricuri (părți de hotar), pînă s'înt scriu în cadastru toate parțelele de pe întreg hotarul comunei.

Și acum s'înt ne oprim oleacă la foița cadastrală, sau foița de dare.

Fiecare proprietar de pămînt ori de casă are foiță de dare, care-i de următorul cuprîns:

Pe fața întii e scris Nr. casei, numele comunei unde s'înt află moșia, numele și locuința proprietarului, s'au a aceluia care folosește moșia.

Partea dinlăuntru e copia aievea a cadastrului, cu deosebirea că fiecare fel de cultură de pămînt are rubrică separată; d. e. arător, fînăți, pădure etc. etc.

Foița de dare s'înt făcut din cadastru; s'au indus rînd pe rînd toate parțelele unui proprietar cu mărimea și venitul lor.

Jos în foiță e adunat numărul, mărimea și venitul parțelilor, așa că dacă privești în ea, poți vedea că din fiecare fel de pămînt (arător, livadă, pădure etc.) cît ai, precum și tot laolaltă, s'au fiecare parte separat. Aci amintim că în Ardeal un jugăr de pămînt are 1600□ (stîngini pătrați) iar un stîngin e de 1 m. 89 cm. și 6 mm.

Din cele spuse pîn'acum am cunoaște cadastrul și foița de dare; să vedem acum cum s'înt află vecinii unui pămînt?

Fiindu-ne cunoscut, că în cadastru pămînturile (parțelele) s'înt induse pe rînd unul după altul, — e foarte ușor să aflăm vecinii d. e. Am să caut vecinii la pămîntul cu Nr. 650; deschid cadastru unde fiind număr după număr (în ordinea măririi), caut Nr. 649 și Nr. 651, adică Nrii, între cari s'înt află 650 și văd cine s'înt proprietarii acelor parțele, prin urmare aceia s'înt vecinii dela stînga și din dreapta pămîntului cu Nr. 650. Dacă vreau să știu vecinii dela capetele pămîntului — iau mapa și după ce am aflat pămîntul cu Nr. 650, mă uit, că ce Nr. s'înt află la capetele lui și privind în cadastru la acel Nr. văd cine e vecinul.

Între oamenii noștri s'înt mulți nedumeriți din pricina, c'ar plăti dare mai multă, decît s'ar cuveni. Foarte mulți s'înt întrebă că: oare de ce plătesc eu atîta dare, căci doar n'am nu știu ce moșie?!

Aceia, cărora li-să pare c'ar plăti mai multă dare, decît să cuvine, să meargă la primărie, să caute în foița de dare — în modul mai sus esplicat — că intrădevăr toate pămînturile aflătoare în foiță și după cari plătește dare — le folosește, ori nu?

Dacă află, că cutare Nr. de pămînt (parțea) din foița sa e a al-

tuia, să-l cheme la primărie, unde să ia cu amîndoi un protocol, în urma căruia să direge (rectifică) foița, rămînd apoi ca să i mai întoarcă darea plătită pentru pămîntul de pricină.

Cunoscînd cadastrul și foița de dare, în numărul viitor vom începe a esplica acele dări, care-l privesc numai de-aproape pe plugarul nostru.

Nic. Tenase.

Recolta anului.

Pe cît au fost de mari îngrijorările din anul trecut față de slabele roade ce ni-le înbia pămîntul țării — pe atît de încurajatoare s'înt semnele ce ni-să arată acum, cînd belșugul spicilor de aur și „cucuruzul cu frunza în sus“ ne făgăduesc una din cele mai bogate roade ce am avut pînă acum.

Din țara întregă sosesc vești că s'înt mănăturile s'înt din cele mai bune. Griul peste tot e dat în spic, pornit deja spre coacere. Singura pagubă în grîu o fac pe unele locuri — șoarecii cei mulți. Frica ce o avem că grînele fiind prea mari și prea groase s'înt vor culca înainte de formarea grăunțelor — spre marea îndestulare nu a fost întemeiată, căci numai în puține locuri întilnim grîu picat. Dacă vom scăpa de vre-o furtună cu grindină și puvoaie — peste 2—3 săptămîni în țara întregă s'înt vor înșirui cei mai număroși și mai bogați snopi de grîu, care vor umplea hambarele, de mult însetate după o roadă cu belșug.

În fața acestor presemne bune nici chiar speculația de bursă cu sutele ei de milioane de coroane nu mai poate ținea prețul grîului. Zi de zi scade acest preț și nu e cu neputință ca în seceriș să ajungem de nou la prețuri aproape numai jumătate față de prețurile grîului din toamna trecută.

Cucuruzul asemenea a răsărit foarte bine și a fost săpat „de-odată“ (întîia oară) în cele mai bune împrejurări. În foarte multe locuri a început săpatul (prășitul) de a doua oară, îngrămădînd pămînt pe lîngă cele mai frumoase fire de cucuruz, ce l'au avut în ultimii 10 ani.

Fânățele și nutrețele măestrite au roadă foarte bogată. În multe locuri s'înt nădăjduesc chiar și la iarbă 3 cosituri.

Viile și pomii asemenea s'înt încărcăți de roadă.

Legumele s'înt din belșug. Pe unele locuri n'a dat însă răsadul de varză (curechiu).

Peste tot dar roadă acestui an ne promite belșug înveselitor. Ca și la noi tot așa roadă bogată s'înt așteaptă și în țările vecine.

In fața acestor roade, de bună seamă va fi foarte anevoioasă valorizarea (vânzarea) bucatelor căci speculația podidită de atâtea îmbieri va cerca cu toate mijloacele să acapareze pentru ea foloasele bogatei recolte.

Ca să ne păzim interesele noastre în fața speculației, vom fi siliți să recurgem la cea mai puternică armă, la arma tovrășilor, formind cit de multe tovrășii de valorizare, fie chiar și numai ca tovrășii ocazionale.

Noi cu drag stăm la îndemână tuturor ce ni-să vor adresa — cu sfatul și cu îndrumările noastre pentru formarea de tovrășii.

Fruntași și înțelegători ai poporului stringeți și rinduiți și-rele plugarilor ca baremi cînd cerul să îndură să ne miluiască cu roade bogate cei ce muncesc să culeagă și folosul acestor roade.

Creșterea și îngrijirea vitelor.

Rubrică îngrijită

de

Tr. I. Iarca,

med. veterinar al „Reun. propr. de vite din Orăștie

Mulsul și nutrirea vacilor de lapte.

Mulsul nu e unul dintre lucrurile cele mai ușoare. Ca să mulgi bine îți trebuie deprindere îndelungată și o mână puternică, dar mai cu seamă un învățător bun în ale mulsului și răbdare multă. Un bătrîn profesor de economie îmi spunea, că în țara noastră sunt mai mulți cei cari mulg rău, decît acei cari mulg bine. Și e de crezut. Vorbele acestea m'au îndemnat să mă ocup mai cu răgaz cu mulsul și să cuprind în zece puncte (porunci) regulile, ce trebuie să le ținem cu prilejul mulsului.

1. Spălăm cu apă caldută (ori și cu săpun) țitele și partea de jos a ugerului, apoi ștergem cu o cîrpă moale și uscată întreg ugerul.

2. Dacă avem de muls mai multe vaci, folosim un astfel de scăunel, ca să nu-l tot mutăm cu mîna dela o vacă la alta. Așa sunt scăunele numite de Allgau, cari au un singur picior în mijloc, iar de o parte și de alta întărită o curea, care legăm scăunelul de corpul nostru. In chipul acesta nu ne murdărim mînilor în tot cursul mulsului, iar vasul, în care mulgem, îl ținem între picioare. Putem folosi la muls și un scăunel obicînit, la care întă-

rim la un capăt un cerc de fier, în care punem șuștarul.

3. Mînilor înainte de muls le spălăm cu apă și săpun și le ștergem cu un ștergar uscat.

4. Prindem toate patru țitele la rădăcină și le strîngem ușurel, întîia rază de lapte lăsîndu-o să cadă pe pămînt, pentruca murdăria, care ar fi intrat în deschizătura țitei să nu ne strice tot laptele.

5. Să căutăm ca până mulgem să nu fie praf în grajd, fiindcă acesta poate să ajungă în lapte să ni-l strice. La vacile, cari lovesc cu coada, e bine să le legăm coada de coarne.

6. Vasul, în care adunăm laptele să nu-l ținem nici-odată în grajd, fiindcă laptele ia ușor miros de grajd.

7. Să mulgem în cruce și anume așezîndu-ne în partea dreaptă a vacii, apucăm țita stîngă dinainte și cea dreaptă dîndărăt și întîi mulgem pe rînd dintr'una, apoi din cealaltă, apoi schimbăm cu celelalte două. După încercările făcute mulgînd astfel, căpătăm lapte și mai mult și mai gras. De pildă într'un caz aceeași vacă ținută cu același nutreț, mulsă în cruce a dat lapte cu 0.6% mai mult și cu 0.9% mai gras, ceea ce în 300 de zile, cit ține mulsul, însemnează 40—45 coroane venit mai mult.

8. Să nu mulgem până cînd vaca mîncă, ci totdeauna înainte de mîncare, fiindcă pe deo parte să face praf, care ajunge în lapte, pe de altă parte ceea ce mîncă vaca, până cînd o mulgem, nici odată nu mestecă deplin. Astfel obicnuim vaca să privească porția, care i-o dăm după muls, ca răsplată pentru lapte și putem fi siguri, că în felul acesta ne dă tot laptele.

9. Să mulgem până la cea din urmă picătură. Astfel vom căpăta lapte mai mult și să nu uităm, că încercările făcute au dovedit, că o vacă, care nu e mulsă până la cea din urmă picătură, imputinează laptele. Iată de pildă rezultatul unei cercetări cu privire la grăsimea laptelui în cursul mulsului:

în raza întîi	1.2%
în laptele muls pe sfert	2.1%
în laptele muls pe jumăt.	3.6%
în laptele muls 3/4 parte	5.2%
în laptele din urmă	7.1%
în laptele din urmă	10.0%

Așa de ușor și de bine se poate face mulsul, dacă nu mulgem pe deplin vaca, tocmai ce e mai bun nu mulgem, fiindcă

laptele din ultimele raze dă grăsimea laptelui fiind de 5—6 ori mai gras ca cel din raza întîi și afară de aceasta stricăm și vacile.

10. Dacă să poate, să mulgem tot în aceeași vreme. Mai de înșămătate e înșă, de cite ori mulgem pe zi. Peste tot trebuie să știm, că mulgînd de mai multe-ori dunăm lapte mai mult. Vacile, cari umblă la pășune, e greu să le mulgem de trei-ori pe zi, dar pentru aceea să nu uităm nici-odată să mulgem de trei-ori pe zi vacile, cari stau în grajd s'au pasc pe lingă casă. Vacile, cari dau peste 12 litri lapte le putem mulge chiar de 4-ori pe zi, în răstimp de 5—6 ceasuri. Osteneala ne va fi totdeauna răsplătită, după cum dovedesc încercările făcute cu mai multe grupe de vaci:

1 vacă a dat cu 7.64% lapte și 12.00% grăsime
2 vaci au dat cu 3.78 „ „ „ 3.60 „ „
3 „ „ „ „ 14.20 „ „ „ 14.74 „ „
4 „ „ „ „ 8.48 „ „ „ 7.48 „ „
5 „ „ „ „ 14.94 „ „ „ 15.60 „ „
6 „ „ „ „ 8.00 „ „ „ 8.00 „ „

mai mult, fiind mulse de 3-ori, față de îndatinarea de mai înainte, cînd erau mulse numai de 2-ori. Așadară luînd cazul cu o vacă și presupunînd de 3-ori vom căpăta cu 3/4 litri mai mult și un lapte cu 1.2 mai gras, așadară cu mult mai gras, dacă avem în vedere, că grăsimea laptelui e între 3—4%.

Curățenia din grajd are înrîurirea binefăcătoare asupra laptelui, atît asupra bunătății, cit și a mîlțimei.

Linistea, aerul curat și uscat, curățenia trupului vacilor încă hotărăște mult asupra laptelui. Lucrul de căpetenie e înșă nutrețul bun și apa bună.

Dintre nutrețuri voi aminti mai cu seamă pe acelea, despre cari încercările au dovedit, că fac să sporească laptele:

Astfel moșlecul și sirupul dela fabricile de zahăr (melassa), sîmburii de floarea soarelui striviți și amestecați la lături sau tărițe, sfeclele de nutreț, malata încolțită dela fabricile de bere și șnițelele uscate sau crude dela fabricile de zahăr.

In legătură cu acestea cred, că e bine să mai amintesc și despre influența, ce o are mișcarea și munca asupra laptelui. Incercările făcute au arătat, că o cale de 7—8 km. face ca laptele să scaoă cel mult cu 1—2 dl., în schimb înșă laptele e mai gras, astfel că despre o păgubire nu poate fi vorba. De

asemenea o muncă ușoară nu face să scadă nici grăsimea niăi mîlțimea laptelui, ds aceea foarte înțelepțește fac aceia, cari învață junincile la jug, bine înșă să băgăm de seamă ca munca să nu fie grea, căci menirea unei vaci de lapte e să ne dea lapte mult; aceasta trebuie să fie însușirea de căpetenie, pe care prin muls priceput și nutrire îmbelșugată și înțeleaptă trebuie să facem să treacă în măsură și mai mare asupra odraslelor.

Concedierea soldaților pentru lucrul cîmpului.

De vre-o citiva ani s'a făcut la noi în Ungaria întocmirea bună de-a să concedia soldații activi pe timpul celor mai grele lucrări la cîmp în ale economiei. La început forurile militare superioare aveau temeri, că prin concedierea aceasta mai lungă — ce ține trei săptămîni — să va strica disciplina între soldați și deci s'au împotrivit ani dearîndul cererilor de concediere ale economilor de cîmp și ale societăților agricole. După încercările făcute în ultimii ani înșă s'a dovedit tocmai contrarul. Soldații în vederea concediului de vară își dau cu atît mai mare silință la serviciu și să poartă cu atît mai bine, cu cît știu, că acestea sunt condițiile de căpetenie pentru concediere. Intrucît permite serviciul și instrucția, concedii generale de cite trei săptămîni să dau: pe timpul secerișului, al cositului și făcutul nutrețurilor, al lucrărilor de vierit, al culesului porumbului și strugurilor, apoi pentru lucrările speciale împreunate cu cultivarea vermilor de mătasă.

Timpul concediilor militarești de vară ține dela finea lui Iunie până pe la începutul lui August. Concediul e mai bine dacă și-l cere însuși soldatul, prezentîndu-să anume pentru aceasta „la raport“ cel puțin cu o lună înainte de începerea concediului, ce voește să ceară. Cererile întîrziate numai rar să iau în samă. Cererile de concediu prin înșiși soldații „la raport“ sunt cele mai bune și mai potrivite și în acelaș timp fără spese.

1. Concedii capătă în prima linie acei proprietari sau arendași respective fii, ginerii și nepoții acestora, cari pot dovedi, că sunt susținători de familii din motivul, că frații lor mai mici servesc în miliție de bună voie sau sunt duși de acasă la lucru în străinătate sau au întemeiat în acest timp familii de sine stătătoare.

2. Economii de pămînt mai mici respective fii, ginerii și nepoții acestora.

3. Muncitorii de cîmp cu ziua, mai ales dacă aceștia sunt în anul ultim de serviciu în armată.

Alți soldați pot căpăta în timpul acesta concedii mai scurte, dacă permite serviciul. Soldații mai slabi, cei rău instruiți, recruții din toamnă precum și voluntarii cu serviciu de un an — nu să pot bucura de concedii de felul acesta. În general să dau asemenea concedii numai la infanterie, vânători, la artileria de cetate, de munte și la artileria grea.

Spre orientare mai amintim, că soldații concediați, cari vor putea arăta „carte de lucru“ de cîmp pot avea înlesnirea în călătoria spre casă și de acasă înapoi de prețul de jumătate pe aproape toate trenurile din Ungaria, dacă să înșesc cîte cinci inși laolaltă. În timpul concedierii soldații au să poarte haine civile. Ajunși în comuna, unde au să-și petreacă concediul, soldații să vor anunța la oficiul comunal resp. la jandarmerie, cari vor avea să controleze dacă soldații concediați de fapt sunt ocupați sau nu la munca pentru care s'a cerut concediul.

Dînd aici aceste măsuri luate de forurile militare superioare, rugăm pe cetitorii nostri cari vin în atingere cu oamenii ce nu știu de acest lucru, să le atragă atenția asupra acestor lucruri și să-i îndrume — întru cît n'ar ști — pe toți cei interesați să se folosească de ocaziune la timp. Cel puțin aici poate nu să vor încunjura dela acest drept de a-și cere concedierea feciorii nostri Români pe cine știe ce motive ridicole de „rosz hazafi“.

„Rev. Econ“

Pentru cultivătorii de albine.

Membrul Reuniunii noastre, dl Alexandru Vlad, paroh în Mag (p. u. Szelistye), care să indeletnicește de timp îndelungat cu stupăritul, dorind a-și pune stupăria în serviciul Reuniunii noastre, ne aduce la cunoștință, că are 44 stupi, dintre cari: 20 în coșnițe artificiale sistem Dzierzon, 20 în coșnițe cu capac și cu lădiță de trecere și 4 în coșnițe simple, pe cari i pune în vânzare. Prețul unui stup e 12 cor., la care să mai adaugă prețul coșniței și eventual și al cadrelor. Prețul unei coșnițe artificiale cu 2 despărțăminte și cu 2 ferestri e 5 cor., și a fiecărui cadru (ramă) e 10 bani, într'o coșniță artificială încap 27—30 cadre sau rame. Cînd cadrele sunt pline cu miere, fiecare din ele cîntărește peste 1 chlg. Prețul unei coșnițe cu capac e cor. 1.20., a lădiței 1 cor. Într'o asemenea lădiță încap 8 cadre. Prețul unei coșnițe simple e 60 bani.

Roiuri din luna Iunie să vind (fără coșniță) și anume: roiul I. cu 6 cor., al II-lea cu 4 cor. și al III-lea cu 2 cor. Doritorii de a cumpăra să trimită coșnița sau prețul unei coșnițe.

Pentru roiul al II-lea și al III-lea e de recomandat să nu se trimită coșnițe mari, ca roiul să o poată umplea de faguri până toamna, de oarece rămîne goală în anul viitor sau nu roiește, sau dacă și roiește umple coșnița cît e goală cu faguri de trintori, cari nu aduc decît pagubă.

Cadrele le poate pregăti ori și cine. Lățișori pentru cadre se află de vânzare la Carol F. Jikeli în Si-

biiu cu 5 bani metrul dacă să cum-pără 25 metri sau mai mult. La facerea cadrelor e delipsă formă, ciocan, clește de drot de 1 cm. late la vîrf și cue cît să poate de subțiri, iar lung de 2 și jum. cm. Forme simple de scîndură vinde și dl Vlad cu 50 bani bucata.

Uneltele neapărate pentru mănucarea stupilor în coșnițe artificiale și în lădița de trecere sunt: clește de stupărit, material pentru fum și peană pentru măturarea albinelor. Să mai recer și alte unelte, cari să pot procura dela Kühne Ferencz din Budapesta I. ker. Atilla u. 99 sz. Acesta la cerere, trimite cataloage. Dl Vlad stă cu sfaturile sale la dispoziția ori cui.

Din parte-ne recomandăm cultivătorilor de albine și opșorul „Cartea stuparilor săteni“ scris de Romul Simu, care să poate procura dela noi cu prețul de 70 bani plus 10 bani pentru postă.

Sibiiu, 1 Iunie n. 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

Pant. Lucașa Vic. Tordășianu
pres. secretar.

ȘTIRI

Adunare. Duminică viitoare, în 12 Iunie fruntașii din Hațeg vor ținea o adunare, în care să vor da lămuriri despre „Reuniunea proprietarilor de vite din Orăștie“.

Adunarea va fi în curtea dlui Dr. Victor Bontescu, la orele 2 d. p. Reuniunea va fi reprezentată la această adunare prin un trimis al său.

O hotărîre de mare importanță. Comitetul central al Reuniunii române de agricultură din Comitatul Sibiiului în ședința sa din 1 Iunie a. c. a decis cu unanimitate să înființeze Centrala însoțirilor sătești Raiffeisen, întemeiate de Reuniune ori cu concursul ei. Deoarece cele mai multe însoțiri s'au declarat cu mare bucurie pentru înființarea Centralei, statutele acestea sunt deja în lucrare și în curînd se vor face pașii trebuincioși pentru înactivare. Este în interesul însoțirilor, cari nu s'au pronunțat încă, să se hotărească cît mai îngrabă, dacă vreau ori nu să fie membre ale acestei Centrale, ca să nu rămînă la o parte din aceasta instituțiune salutară, care are să formeze epocă în organizarea economică a satelor noastre.

Insoțiri noi s'au înjghebat în comoriște (Bănat), Apsa de mijloc (Maramurăș) și în Romos lîngă Orăștie. În Avrig (Sibiiu) s'a înființat o țiglărie de ciment sub firma I. Răduțiu et. Comp. Ca membrii la însoțirea centrală de credit au intrat următoarele tovărășii:

Tovărășia pentru valorizarea produselor a călțunarilor din Arad, tovărășia cercuală de credit din Beel, tovărășia pentru valorizarea produselor a împletitorilor de corfe din Berettyóujfalu, tovărășia de credit din Csallóköz-Aranyos, tovărășia

pentru valorizarea produselor a împletitorilor de corfe din Akna szlatica, tovărășia de credit din Radnocz, tovărășia de credit din Csen-gersima și jur, tovărășia de credit din Doci (ferestru) tovărășia de credit a gazdelor din Eger, tovărășia de credit din Felsőszentgyörgy, tovărășia pentru valorizarea produselor a împletitorilor de corfe din Galambos, tovărășia de credit a meseriașilor din Gyöngyös, tovărășia de credit din Haracsony și jur, tovărășia de credit din Hegysür și jur, tovărășia de credit din Himesháza și jur, tovărășia pentru valorizarea mărfurilor a meseriașilor din Kecs-kemét, tovărășia de credit din Királyfa și jur, tovărășia pentru valorizarea produselor a meseriașilor de casă din Kisujszás, tovărășia de credit din Lozan și jur, tovărășia de credit din Majtény, tovărășia de credit din Mihályi și Kisfalud, tovărășia de credit comunală din Oláhtelek și jur, tovărășia de credit din Obad, tovărășia de credit din Orimagyarosd, tovărășia de credit comunală din Pályi, tovărășia de credit din Pártosfalva și jur, tovărășia de credit din Pozsonyepertes și jur, tovărășia de credit din Szilhalom, tovărășia fabricanților de vase de tinichea din Szomolnok, tovărășia de credit din Tiszabura și jur, tovărășia pentru valorizarea produselor a meseriașilor de casă din Turkeve, tovărășia de credit din Vizszenygyörgy, tovărășia de credit economică și industrială din Vukovár și jur. În legătura însoțirii centrale de credit să află 2237 tovărășii cari își întind cercul de activitate asupra 6854 comune.

Curs pentru vințelerit. Pentru preoții și învățătorii cari locuiesc în ținuturi unde să cultivă vii să va deschide în Budafok 2 cursuri de cîte 2 săptămîni spre a-și înmulți cunoștințele în ale vieritului. Pentru cheltuieli de drum și întreținere primesc dela stat 70 cor. Preoții cari vreau să cerceteze acest curs au a și trimitte rugărilor (cu timbru de o coroană) direct, învățătorii prin inspectorul școlar cel mult până n 1 Iulie a. c.

Tovărășia „Mugurul“ din Ibașfalău, cumpără și vinde fin și paie de nutreț. Cei-ce au lipsă, să se adreseze la această harnică tovărășie.

Pentru stîrpirea cuibului de omide cel mai bun mijloc este următorul: bagi o bucată de pucioasă — cu care să afumă buțile, — în capătul unei prăjini mai lungi. Dacă aprindem pucioasa și-o ținem sub cuibul de omide, în cîteva clipe cad omidele moarte pe pămînt. În felul acesta poți curăți într'o zi o grădină întreagă.

Procent, Promil, Interese — la școala a II-a a conturilor curente, e la școala de L. C. Pantu, prof. carte de specialitate, aspru vom reveni. Prețul

Poate tăia vita cel-ce nu-i măcelar? Dacă cutare va om nefind de meserie măcelar sau negustor de carne, ci ca om privat taie o vită și o împărțește între doi ori mai mulți soți, — este dator a face arătare despre aceasta la acel membru al primăriei comunale, care e îndreptățit a incasa darea de consum și scoțindu-și bilet să plătească competența pentru tăiat. Pîna cînd n-are în mină biletul despre plătirea taxei, nu-i iertat nici să taie vita, nici a vinde carnea și nici a o scoate din curte (Legea XVII. din 1888 § 65—68). Cei-ce calcă aceasta lege, precum și toți părtașii lor să pedepsesc cu o lună temniță și 200 coroane bani (§. 104).

Lăpușana din Lăpușul ung. și a ridicat capitalul dela 70.000 cor. la 100.000. „Mercur“ din Năsăud dela 100.000 la 200.000 și Porumbăcea, din Porumbac dela 70.000 cor. la 80.000.

„Tisita“ societatea de exploatare de păduri din București a hotărît urcarea capitalului dela 1 milion franci la 4 milioane.

Expoziție de vite în Brașov. Reuniunea economică săsească din părțile ardelenene aranjază în zilele de 9, 10, și 11. Iunie sub ocrotirea ministrului de agricultură și cu sprijinul lui o expoziție de vite cu premii. Scopul expoziției e ca să cîștige pentru economia de vite din țara Birsii pe cumpărătorii din România și indeosebi guvernul României, care își dă toată osteneala pentru a îmbunătăți rasele de vite de acolo. Cîrmuirea Țării Românești vrea să împoarte un număr de vite de Bern, de Siementhal, de Pinzgau; porci englezești, cai de povară de rasă apuseană, soi mai bun de oi și gălițe. În legătură cu expoziția de vite să ține acolo și expoziție de unelte și mașini economice.

Pentru întreprinzători. Comuna Deal, cercul Szászsebes, — dă în întreprindere zidirea casei comunale și totodată și facerea alor 120 mii de cărămidă. Licitația e pusă pe 21 Iunie a. c.

Aviz. Direcțiunea căilor ferate ung. din Arad face cunoscut că la boctăria (halta) Binținț — între Orăștie și Șibot — s'a încuviințat oprirea condițională a trenurilor personale Nr. 607 și 608 și anume trenul Nr. 607 sosește la 3 ore 16 min. d. a. și trenul Nr. 608 sosește la 11 ore 49 min. din 7.

Prețul măcatelor.

In piața Orăștiei:		maja m.	
Grâu	21.—	cor.	
Cucuruz	12—12½	”	
Orz	13—13½	”	
Mere după soi	11—12	”	
Nuci	15—50	”	
	50—80	”	
In Budapesta:			
Grâu	22½—23	cor.	
Cucuruz	11½—12	”	
Ovăs	14½—15	”	
Orz	12½—13	”	

„Tipografia Nouă“, Orăștie.